

SUMARNI INVENTAR

HR – DAZD – 87

INSPEKTOR ZA BOGOŠTOVLJE KANTONA TROGIR

1807. – 1811.

Izradila: Ivana Burić, arhivist-specijalist

ZADAR, 2016.

Sadržaj:

OPIS FONDA

	stranica
1 IDENTIFIKACIJA.....	3
2 KONTEKST.....	3
2.1. Naziv stvaratelja.....	3
2.2. Povijest stvaratelja.....	3
2.3. Funkcije i nadležnosti.....	5
2.4. Administrativni ustroj.....	5
2.5. Veze.....	6
2.6. Povijest fonda.....	6
3 SADRŽAJ I USTROJ.....	7
3.1. Sadržaj.....	7
3.2. Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja.....	7
3.3. Plan sređivanja.....	7
4 DOSTUPNOST.....	8
4.1. Pravni položaj.....	8
4.2. Uvjeti dostupnosti.....	8
4.3. Autorsko pravo/uvjeti umnažanja.....	8
4.4. Jezik i pismo u gradivu.....	9
4.5. Tvarne značajke.....	9
4.6. Obavijesna pomagala.....	9
5. DODATNI IZVORI.....	9
5.1. Postojanje i mjesto čuvanja izvornika.....	9
5.2. Postojanje i mjesto čuvanja preslika.....	9
5.3. Dopunski izvori.....	9
5.4. Bibliografija.....	9
6. NAPOMENA.....	10
7. KONTROLA OPISA.....	10
7.1. Napomena arhivista.....	10
7.2. Pravila i propisi.....	10
7.3. Nadnevak izrade opisa.....	10
POPIS GRADIVA.....	11

1. IDENTIFIKACIJA

1.1.	Oznaka/Signatura	HR-DAZD-87
1.2.	Klasifikacija	A.1.6.4.
1.3.	Naziv fonda	Inspektor za bogoštovlje Kantona Trogir
1.4.	Vrijeme nastanka gradiva	1807.-1811. g.
1.5.	Razina opisa	fond
1.6.	Količina	0, 6 d/m
1.7.	Tehničke jedinice	6 kutija

2. KONTEKST

2.1.	Naziv stvaratelja	Inspektor za bogoštovlje Kantona Trogir <i>L'ispettore pel culto del cantone Trau'</i>
------	-------------------	---

2.2. Povijest stvaratelja

Mirom u Požunu 26. prosinca 1805. godine Austrija je bila primorana odreći se Dalmacije, Venecije, zapadne Istre i Boke Kotorske u korist Francuza. Pod francuskom vlašću Dalmacija je prošla kroz dva razdoblja svog državnog razvitka. U prvom od 1806.-1809. godine Dalmacija je pokrajina u sastavu francuske Kraljevine Italije sa sjedištem u Milanu, a u drugom razdoblju od 1810.- 1813. godine nalazi se u sastavu Ilirskih provincija sa sjedištem u Ljubljani.

Vincenzo Dandolo, prvi francuski generalni providur Dalmacije, 26. studenoga 1806. godine izdaje naredbu, koja se počinje primjenjivati od 1. siječnja 1807. godine, a odnosi se na ustrojstvo upravnih organa i teritorijalnu podjelu Dalmacije.

U prvom razdoblju na čelu uprave stoji generalni providur i uz njega glavna uprava . Pokrajina se dijeli na okruge (distretti), kotare (cantoni) i općine (comuni). Lokalna uprava se dakle dijeli na okruge (distretti): Zadar, Šibenik, Split i Makarska. Okruzi se dijele na 17 kotara, a oni na ukupno 25 općina. Na čelu okruga nalazi se delegat, kotara poddelegat, a općinama upravljaju načelnici s općinskom upravom.

Novo uređenje sudstva u Dalmaciji uvedeno je Napoleonovim dekretom od 4. rujna 1806. godine i Pravilnikom generalnog providura Dandola od 27.listopada, a

stupili su na snagu 1. siječnja 1807.godine. Prema navedenom pravilniku mrežu sudova u Dalmaciji čine:

1. Pomirbeni sudovi (Giudici di Pace); ukupno 22 suda koji sude u građanskim i kaznenim predmetima
2. Dva prvostupanjska suda (Tribunale di prima istanza) u Zadru i Splitu
3. Prizivni sud (Corte d'apello) sa sjedištem u Zadru
4. Revizijski sud (Tribunale di casazione) sa sjedištem u Milanu
5. Trgovački sudovi (Tribunale di commercio)

Nakon Schönbrunskog mira 14. listopada 1809. godine, nastupa drugo razdoblje francuske uprave u Dalmaciji. Napoleon osniva „Kraljevstvo ilirskih provincija“ sa sjedištem u Ljubljani. Napoleonovim dekretom od 15. travnja 1811. godine Ilirske provincije se dijele na 6 građanskih i jednu vojnu provinciju među kojima se nalaze pokrajine Dalmacija i Dubrovnik (u sastav ulazi Boka kotorska i Korčula). Pokrajine se dijele na okruge, kotare i općine. Teritorijalna podjela Dalmacije provedena je 31. listopada 1811. godine i tada je osnovano 5 okruga, 15 kotara i 85 općina. Na čelo Dalmacije dolazi intendant, kotari postaju teritorijalne jedinice, dok općinama (ovisno o broju stanovnika) upravlja gradonačelnik ili načelnik. Istim zakonom sa svojim radom prestaju poddelegacije u središtima kotara, te kotari postaju manje teritorijalne jedinice kojima upravljaju gradonačelnici ili načelnici. U središtima okruga ukidaju se delegacije te njihove funkcije preuzimaju poddelegati. Ustroj novih organa vlasti kao i teritorijalna podjela tekla je sporo i neujednačeno te se tako ustalila tek tijekom 1812. godine.

Generalni providur za Dalmaciju Vincenzo Dandolo postavio je u svakoj biskupiji crkvenog dužnosnika-inspektora za bogoštovlje a njih je nadgledao Centralni inspektorat za bogoštovlje i upravu upražnjenih dobara Dalmacije sa sjedištem u Zadru. Međutim, inspektori su bili direktno podređeni Delegatima okruga u kojima su djelovali i izravno su njima odgovarali. Zadatak inspektora bio je voditi brigu o crkvenim poslovima i administraciji dohodaka te nadgledati ponašanje klera. U tu svrhu Dandolo 1. siječnja 1807. godine izdaje *Pravilnik o nadzoru nad bogoštovljem i organizaciji javnog nadzora*. Dalmacija je 1806. godine imala dvije nadbiskupije (Zadarsku i Splitsku) i deset biskupija (Ninska, Skradinska, Šibenska, Trogirska, Makarska, Hvarska, Korčulanska, Rapska, Osorska i Krčka), četiri sjemeništa i 352 župe. U Dalmaciji su također dvije franjevačke provincije. Ukupni broj katolika,

prema Dandolovu izvješću Napoleonu, iznosio je 210 000 katolika i 40 000 pravoslavaca. Naredbom o ustrojenju lirije od 14. travnja 1811. godine najveći dio poslova Centralnog inspektora za bogoštovlje prešao je u izravnu nadležnost nadstojnika-intendanta Dalmacije, a kotarskih inspektora pod nadležnost podnadglednika (poddelegata).

2.2. Funkcije i nadležnosti

U skladu s podjelom vlasti na upravnu i sudsku, koju je po prvi put u Dalmaciji izvršila francuska uprava, utemeljene su Kraljevske delegacije vlade koje su predstavljale vrhovnu vlast u okruzima, i poddelegacije koje su upravna tijela po kotarima. U mjestima gdje postoji delegat, ne djeluje poddelegat. Delegates i poddelegates imenuje generalni providur u Zadru i upravo oni predstavljaju političke snage kojima se osigurava brzo, točno i stalno provođenje zakona.

U jednu od dužnosti Delegata spada i nadzor nad crkvenim pitanjima, pogotovo nad ekonomskim dijelom upravljanja crkvenim dobrima. Zato se u svim okruzima imenuju posebni Inspektori koji, pod nadzorom delegata i po navedenim Dandolovim instrukcijama, upravljaju bilo kojom vrstom upražnjenih imanja (beneficijima) i njihovim dohocima, u slučaju da se neka dobra ukinu ili napuste imaju obvezu uzimanja u depozit zateknutu imovinu, te ih eventualno daju u posjed novim prebendarima. Inspektorima za bogoštovlje mogu se privremeno dati na upravljanje i oni beneficiji i imovina koji bi inače trebali pripasti državi (državni demanij) dok država sama ne preuzme vlasništvo i upravljanje nad istima. U dužnosti mu spada i nadzor nad župama, vjerskim bratovštinama u Trogiru, nad izborima župnika i kapelana, te nad upravom laičkih škola.

Inspektori za bogoštovlje biraju se iz redova najuglednijih građana a imenuje ih Generalni providur na prijedlog Delegata okruga. Oni odgovaraju i šalju izvješća o svom radu delegatima koji ih prosljeđuju Generalnom providuru uz svoje opaske. Inspektori također nadgledaju javne dobrotvorne ustanove u njihovom okrugu i u slučaju zlouporaba ili manjka discipline to prijavljuju na više instance. Nadgledaju i sjemeništa, bolnice, zakloništa i nahodišta.

2.3. Administrativni ustroj

Inspektor za bogoštovlje kantona Trogir izravno je podređen Delegatu vlade u Splitu. Imenuje ga Generalni providur u Zadru. Nadležan je na području Kotara

Trogir koji se sastojao od općina Trogir, Marina (Bosigliana), Lečevica i Bristivice, a imao je 18.534 stanovnika. Općina Trogir sastojala se od slijedećih naselja: grad Trogir, Seget, Okrug, Žedno, Arbanija, Čiovo, Slatine, Kaštel Štafilić, Kaštel Stari. Općina Marina imala je u svom sastavu naselja Marina, Rastovac, Drvenik i Račice; općina Lečevica naselja Lečevica, Vučevica, Korušce, Uble, Radošić, Čvrljevo, Utore Gornje, Utore Donje, Visoka, Divojević, Kladnjice, Nisko, Brštanovo i Dugobabe, a općina Bristivice mjesta Bristivica, Blizna, Mitlo Vinovac, Ljubitovica, Lepenica, Prapatnica, Dol, Trolokve, Sitno, Sratok, Prgomet, Labin i Opor.

2.4. Veze

Delegat Vlade iz Splita je ponekad direktno, a ponekad preko Vicedelegata u Trogiru nadzirao rad Inspektora za bogoštovlje kantona Trogir. Inspektor redovito šalje izvješća o radu Delegatu vlade u Splitu. Kako bi inspektor osigurao provođenje zakona i pravilno upravljanje crkvenim dobrima, svakodnevno je kontaktirao sa župama i vjerskim bratovštinama te vjerskim školama. Sve naredbe, propise i pravilnike koje je Delegat u Splitu dobivao iz ureda Generalnog providura u Zadru a ticalo se upravljanja crkvenom imovinom, upućivao bi Inspektoru u Trogir. Živa je bila korespondencija sa susjednim inspektorima.

2.5. Povijest fonda

Gradivo ovog fonda pristiglo je u Arhiv zajedno s gradivom „stare Općine Trogir“. Nakon propasti Mletačke Republike gradivo Općine Trogir dospjelo je u ured općine. U vrijeme francuske uprave reorganizacijom bilježništva Vicko Dandolo je pri općini osnivao arhive u kojima se čuvalo arhivsko gradivo. Arhiv Općine Trogir čuvao se u zgradi općine i u Kotarskome sudu. U proljeće 1943. izbio je požar u kojemu je uništen dio gradiva. Nakon požara u kolovozu 1943., Arhiv općine Trogir brodom je prebačen u Mletke. Gradivo je vraćeno 1949. godine i pohranjeno u Državnom arhivu u Zadru. Dio gradiva koji je ostao u Trogiru prikazala je Danica Božić-Bužančić u članku Arhivsko spomeničko blago Trogira, (Mogućnosti 27 (1980.), br. 10/11. st. 1147 - 1155). U inventaru općine Split iz mletačkoga razdoblja, koji je redigirala Danica Božić-Bužančić nalaze se dijelovi gradiva Općine Trogir, najvećim dijelom onaj dio koji je nastao radom fiskalne komore. (Danica Božić-Bužančić, Inventar arhiva stare splitske općine. Split 1969.). Osnovno sređivanje obavljeno je i sastavljen sumarni inventar u prvoj polovici 20. stoljeća

prema knezovima. Gradivo je ponovno sređivano 1981. i izrađen je sumarni inventar. U istome fondu se i dalje nalaze bilježnički spisi te spisi blagajnika (Camera fiscalis) kao i parnice u građanskim i kaznenim predmetima.

Iz arhivskoga fonda koji se prvotno zvao „Arhiv Trogira” izdvojeno je 5 kutija gradiva nastaloga djelatnošću bračke obitelji Dominis (HR-DAZD-351) i 6 kutija gradiva iz vremena francuske uprave 1806. – 1814. i to 1 kutija fonda HR-DAZD-86 Kraljevska poddelegacija vlade Trogir i 5 kutija fonda HR-DAZD-87 Inspektorat za bogoštovlje kantona Trogir. Fond je fragmentarno sačuvan.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Spise ovog fonda uglavnom čine fragmentarno sačuvani propisi o vjerskim pitanjima, računski izvještaji o dohocima, popisi i izvještaji o stanju beneficija, popisi crkava, kapela, samostana i bratovština te škola u trogirskom kotaru, popisi sjemeništa, bolnica, skloništa, sirotišta i staračkih domova, razne okružnice, spisi o dražbama crkvene imovine i procjene imovine od strane službenih procjenitelja te dopisivanje s crkvenim dužnosnicima.

3.2. Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja

Spisi za sve godine sačuvani su fragmentarno. Stječe se dojam da su spisi probirani više puta iako o tome kad i po kojim kriterijima se to događalo nije ostao nikakav pisani trag. Gradivo ovog fonda čuva se trajno.

3.3. Plan sređivanja

Gradivo Inspektora za bogoštovlje kantona Trogir nalazilo se pomiješano zajedno sa spisima fonda HR-DAZD-86 *Kraljevska poddelegacija vlade u Trogiru* jer je na kutijama pisalo: “spisi francuske uprave”. Spisi Poddelegacije i spisi fonda Inspektora za bogoštovlje činili su prije dio fonda zvanog „Stari Arhiv Trogira”. Za potrebe izrade „Arhivskih fondova i zbirki” iz 1984.godine fond Inspektora za bogoštovlje kantona Trogir dobiva svoj broj 87 i gdje se točno evidentira da on ima 5 kutija spisa ili 0,5 d/m. Tako se nastavlja i u izradi „Pregleda arhivskih fondova i zbirki” iz 2006. godine, te u Vodiču Državnog Arhiva u Zadru iz 2014. godine.

Gradivo fonda HR-DAZD-87 Inspektor za bogoštovlje kantona Trogir (1807.-1811.) fragmentarno je sačuvano. Većina spisa je jako oštećena od vlage i moljaca.

Gradivo je prije sređivanja bilo smješteno u 6 kutija zajedno sa spisima fonda Kraljevska poddelegacija vlade u Trogiru-stoga se pristupilo odvajanju spisa tih dviju kancelarija i njihovom smještanju u zasebne kutije. Dokumenti su se razvrstali po naslovu u zaglavlju, po sadržaju i rastućem broju te se složili u zasebne kutije od čega je fond Poddelegacije zauzeo 1, a spisi Inspektora za bogoštovlje 6 kutija. Pri sređivanju gradiva fonda HR-DAZD-87, Inspektor za bogoštovlje kantona Trogir za dvije godine- 1808. i 1811. godinu među spisima su pronađeni protokoli, i to jedan protokol za tzv. opće spise za 1808. godinu i dva protokola dražbi imovine- za 1808. i 1811. godinu. Samim tim, gradivo je razdvojeno u dvije serije od kojih prva serija, opći spisi inspektora za bogoštovlje zauzimaju 5 kutija, a druga serija, spisi dražbi imovine zauzima zadnju, 6. kutiju. Gradivo je u kutijama složeno kronološki, po rastućem broju.

Pri izradi inventara broj kutije bilježi se u prvi stupac, u drugi stupac unosi se signatura, u treći godina, u četvrti broj spisa, te u peti napomene kao npr. količina, sadržaj i stanje spisa.

4. DOSTUPNOST

4.1. Pravni položaj

Gradivo fonda HR-DAZD-87 *Inspektor za bogoštovlje Kantona Trogir* ima status javnog arhivskog gradiva.

4.2. Uvjeti dostupnosti

Prema članku 18. Zakona o zaštiti arhivskog gradiva i arhivima (NN 105/97) gradivo je dostupno svim korisnicima.

4.3. Autorsko pravo /Uvjeti umnožavanja

Umnožavanje je dozvoljeno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva (NN 67/99).

4.4. Jezik i pismo u gradivu

Jezik: talijanski, francuski, hrvatski

Pismo: latinica

4.5. Tvarne značajke

Papir

4.6. Obavijesna pomagala

Nije postojalo nikakvo pomagalo.

5. DODATNI IZVORI

5.1. Postojanje i mjestu čuvanja izvornika

Izvornici se nalaze u Državnom arhivu u Zadru.

5.2. Postojanje i mjesto čuvanja preslika

Preslike ne postoje.

5.3. Dopunski izvori

HR-DAZD-62 Centralni inspektorat za bogoštovlje i upravu ispražnjenih dobara (1807.-1811.)

HR-DAZD-492 Inspektor za bogoštovlje Kantona Omiš (1807.-1812.)

HR-DAZD-386 Zbirka tiskovina, kut. 10, 11 i 12

HR-DAZD-57 Generalno providurstvo Dalmacije (1806-1809)

HR-DAZD-56 Privremena francuska vlada (1806)

5.4. Bibliografija

Stjepan Antoljak: Predaja Dalmacije Francuzima (1806). Rad JAZU, Zagreb, 1952., br.288

Bonina Bezmalinović: Francuska uprava u Dalmaciji 1806.-1809. Jugoslavenski istorijski časopis, Beograd, XXIII/1988., br.1-2

Vincenzo Dandolo: La Dalmazia al 31 dicembre 1806. Zadar.1909.

Tullio Erber: Storia della Dalmazia dal 1797 al 1814, Zadar,1886.

Kolanović-Šumrada: Napoleon i njegova uprava na istočnoj obali Jadrana i na području istočnih Alpa, arhivski vodič, Zagreb, Hrvatski državni arhiv, 2005.

Valentino Lago: Memorie sulla Dalmazia. Venecija, 1868., svezak 1.

Paul Pisani: La Dalmatie de 1797 à 1815, Paris, 1893.

6. NAPOMENA

Prilikom citiranja ovoga arhivskog fonda navodi se: kratica naziva ustanove, matični identifikacijski broj fonda, u prvom citatu i naziv fonda, signatura, broj spisa i godina te tehnička jedinica, npr.: HR-DAZD-87, 1, br. 638, 1808 g., kutija 2.

7. KONTROLA OPISA

7.1. Napomena arhivista

Sumarni inventar spisa izradila Ivana Burić, arhivist-specijalist.

7.2. Pravila i propisi

Inventar je izrađen po pravilima Opće međunarodne norme za opis arhivskog gradiva (ISAD (G) i Međunarodne norme arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji ISAAR (CPF).

7.3. Nadnevak izrade opisa

Opis izrađen 2016. godine.

Popis gradiva

1. HR-DAZD-87/1 Opći spisi inspektora za bogoštovlje

Kutija	Signatura	Godina	Broj predmeta	Napomena
1	1.1.	1807.	1/167	Jako oštećeno vlagom i moljcima, mrvili se, na pojedinim listovima ne može se identificirati ni broj spisa ni tekst.
2	1.2.	1808.	1/163	Protokol predmeta koji odgovara spisima na početku kutije. Jako oštećeno vlagom i moljcima, mrvili se, na pojedinim listovima ne može se identificirati ni broj spisa ni tekst.
3	1.3.	1809.	1/100	Oštećeno vlagom, mehanička oštećenja, na djelovima nečitljivo.
4	1.4.	1810.	1/134	Oštećenja mehanička i od vlage.
5	1.5.	1811.	1/19	Oštećenja mehanička i od vlage.

HR-DAZD-87/2 Spisi dražbi imovine

Kutija	Signatura	Godina	Broj predmeta	Napomena
6	2.1.	1808.	1-52	Protokol predmeta koji odgovara spisima. Jako oštećeno vlagom i moljcima, mrvili se, na pojedinim listovima ne može se identificirati ni broj spisa ni tekst.
6	2.2.	1811.	1-19	Protokol predmeta koji odgovara spisima. Jako oštećeno vlagom i moljcima, mrvili se, na pojedinim listovima ne može se identificirati ni broj spisa ni tekst.